

9. 7. 2012

ID: 84123

Náhrada škody

Spáchání trestného činu třetí osobou nevylučuje odpovědnost advokáta za škodu, která je odpovědností podle zvláštního předpisu, a která nastupuje jako odpovědnost společná a nerozdílná s přímým škůdcem.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 1390/2010, ze dne 26.4.2012)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce J. K., zastoupeného JUDr. L.V., advokátem se sídlem v O., proti žalovanému Mgr. J. Z., za účasti G.P. a. s., se sídlem v P., jako vedlejšího účastníka na straně žalovaného, zastoupeného Mgr. J.V., advokátem se sídlem v P., o 600.000,- Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Olomouci pod sp. zn. 16 C 199/2008, o dovolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě - pobočka v Olomouci ze dne 15. října 2009, č. j. 69 Co 265/2009-96, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění :

Okresní soud v Olomouci rozsudkem ze dne 20. 3. 2009, č. j. 16 C 199/2008-59, zamítl žalobu, jíž se žalobce domáhal zaplacení částky 600.000,- Kč se zákonným úrokem z prodlení, a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vyšel ze zjištění, že žalovaný advokát dne 24. 10. 2005 k žádosti žalobce sepsal smlouvu o půjčce částky 780.000,- Kč, kterou měl dlužník M. T. vrátit žalobci jako věřiteli do 24. 4. 2006; dlužník zároveň akceptoval cizí směnku vystavenou žalobcem na částku 1.200.000,- Kč a advokát ji převzal do úschovy. Dlužník, který peníze převzal a žalobci nevrátil, vystupoval pod falešnou identitou, neboť ve skutečnosti šlo o E. B., který byl pro toto podvodné jednání odsouzen rozsudkem Krajského soudu v Ostravě - pobočka v Olomouci ze dne 15. 9. 2006, č. j. 53 T 6/2006-165, ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Olomouci ze dne 20. 11. 2006, č. j. 6 To 91/2006-205, k nepodmíněnému trestu odnětí svobody a byla mu uložena povinnost nahradit žalobci škodu ve výši 780.000,- Kč. Soud dospěl k závěru, že podmínky odpovědnosti žalovaného advokáta za škodu podle § 24 a § 16 zákona č. [85/1996](#) Sb., o advokacii, nejsou naplněny. Žalovaný především neporušil zákonem stanovené povinnosti, neboť při sepsu smlouvy ověřil totožnost dlužníka z tzv. náhradního dokladu, tj. potvrzení o občanském průkazu, které bylo vydáno tomu, kdo nahlásil jeho ztrátu, a které nemá fotografii držitele; jestliže se za této situace žalobce rozhodl dlužníku peníze půjčit, není pozbytí peněz v příčinné souvislosti s činností žalovaného, který smlouvu sepsal podle pokynů žalobce a ověřil totožnost druhé smluvní strany.

K odvolání žalobce Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci rozsudkem ze dne 15. 10. 2009, č. j. 69 Co 265/2009-96, rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalobě v plném rozsahu vyhověl (platební povinnost žalovaného stanovil společně a nerozdílně s E. B., jemuž byla tato povinnost uložena rozsudkem v trestním řízení), a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů. Vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, neztotožnil se však s jeho právním závěrem o nesplnění podmínek odpovědnosti žalovaného za škodu. Bez ohledu na to, zda dohoda o poskytnutí právní služby mezi účastníky zahrnovala i požadavek na ověření totožnosti dlužníka, žalovaný totožnost ověřoval, a to, že se spokojil s potvrzením o občanském průkazu, které neobsahuje fotografii, a že o nemožnosti spolehlivého ověření totožnosti nepoučil žalobce, považoval odvolací soud za postup advokáta v rozporu s § 16 zákona o advokacii. V příčinné souvislosti s tím vznikla

žalobci škoda spočívající v částce, o kterou přišel podvodným jednáním E. B., od něž nemůže ani výkonem rozhodnutí větší část vymoci; jestliže by žalovaný postupoval řádně, ke škodě by nedošlo a na tom nic nemění ani to, že se žalobce k uzavření smlouvy sám rozhodl.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání z důvodu uvedeného v § 241a odst. 2 písm. a) a b) o.s.ř. Nesprávné právní posouzení věci spatřuje v závěru, že byly splněny podmínky odpovědnosti advokáta za škodu, která je odpovědností objektivní, založenou na principu presumovaného zavinění. Podle dovolatele nebyla prokázána příčinná souvislost mezi výkonem advokacie a vznikem škody. Dovolatel je přesvědčen, že si počínal v souladu s povinnostmi, které mu zákon o advokacii stanoví, neboť v rámci zákonných možností ověřil totožnost osoby, se kterou chtěl žalobce uzavřít smlouvu o půjčce, a splnil i povinnost připravit požadovanou smlouvu podle pokynů žalobce. Do činnosti advokáta nespadá ověřování totožnosti, neboť advokát není vybaven prostředky k rozpoznání padělků dokladů; jestliže žalovaný v dané věci konstatoval shodu jména na potvrzení o občanském průkazu s tvrzením předkladatele, neporušil své povinnosti advokáta. Odvolací soud pak nevyložil, v čem spatřuje rozpor jednání žalovaného se zájmy žalobce, který podstoupil poměrně dlouhý proces uzavírání smlouvy a pro půjčku peněz se sám rozhodl. Žalovaný tak nemůže nést riziko smluvních vztahů svých klientů. Dovolatel má za to, že odvolací soud nesprávně vyložil předpis, který se projednávané věci týká, a učinil nesprávný právní závěr ohledně naplnění hmotněprávní stránky uplatněného nároku. Navrhl proto, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalobce ve vyjádření označil dovolání za nedůvodné a účelové. Považuje rozhodnutí odvolacího soudu za věcně správné, založené na skutkovém stavu, který není mezi účastníky sporný. Souhlasí s odvolacím soudem, že žalovaný porušil povinnost advokáta tím, že jej neinformoval o nedostatku potvrzení o občanském průkazu, který není z hlediska identifikace veřejnou listinou (§ 9 odst. 3 zákona č. [328/1999](#) Sb.). Navrhl, aby bylo dovolání zamítnuto.

Vedlejší účastník ve vyjádření k dovolání podrobně rekapituluje rozhodnutí soudů obou stupňů, podává výklad ustanovení § 24 odst. 1 zákona o advokacii a dovozuje, že ověření totožnosti budoucího dlužníka nepředstavuje právní pomoc, kterou je advokát povinen klientovi poskytnout. Advokát pouze ověřuje, zda se konkrétní osoba prokazuje zákonem předjímaným platným úředním průkazem; v dané věci nebylo o totožnosti zúčastněných osob pochyb, žalovaný nikoho o totožnosti dlužníka nepřesvědčoval. Poukazuje na závěr odvolacího soudu, že žalovaný měl žalobce ujistit, že je vše v pořádku a že může smlouvu podepsat, který nemá podle obsahu spisu oporu v provedeném dokazování. Vedlejší účastník dovozuje použitelnost rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 1384/2006, týkajícího se povinností notáře při ověřování totožnosti, na daný případ. Zpochybňuje i závěr o příčinné souvislosti, neboť škoda vznikla pouze podvodným jednáním E. B., nikoliv též jednáním žalovaného, na něž je tak nepřipustně přenášena odpovědnost věřitele za to, s kým si dojedná obchod. Navrhuje proto, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o.s.ř.), který je advokátem (§ 241 odst. 1 a 4 o.s.ř.), dospěl k závěru, že dovolání je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o.s.ř., není však důvodné.

Nesprávné právní posouzení věci, které dovolatel uplatňuje jako důvod dovolání [§ 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř.], může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav věci nesprávně aplikoval.

Podle § 24 odst. 1 věty první zákona č. [85/1996](#) Sb., o advokacii, advokát odpovídá klientovi za škodu, kterou mu způsobil v souvislosti s výkonem advokacie. Podle odstavce 2 tohoto ustanovení se

advokát odpovědnosti podle odstavce 1 zproští, prokáže-li, že škodě nemohlo být zabráněno ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze na něm požadovat.

Úprava odpovědnosti za škodu způsobenou advokátem v souvislosti s výkonem advokacie vychází z odpovědnosti bez zřetele na zavinění (z tzv. objektivní odpovědnosti) a je založena na současném splnění předpokladů, jimiž je 1. výkon advokacie, 2. vznik škody a 3. příčinná souvislost mezi výkonem advokacie a vznikem škody. Podmínku, že výkon advokacie nebyl advokátem činěn řádně, je třeba posuzovat z hlediska § 16 zákona o advokacii [advokát je povinen chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny. Pokyny klienta však není vázán, jsou-li v rozporu se zákonem nebo stavovským předpisem; o tom je advokát povinen klienta přiměřeně poučit (odst. 1). Při výkonu advokacie je advokát povinen jednat čestně a svědomitě; je povinen využívat důsledně všechny zákonné prostředky a v jejich rámci uplatnit v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládá za prospěšné (odst. 2).]. Škodou je míněna újma, která nastala v majetkové sféře poškozeného, a je objektivně vyjádřitelná všeobecným ekvivalentem, tj. penězi. O vztah příčinné souvislosti se jedná, vznikla-li škoda následkem výkonu advokacie. Byla-li příčinou vzniku škody jiná skutečnost, odpovědnost za škodu nenastává; příčinou škody může být jen ta okolnost, bez jejíž existence by ke škodnému následku nedošlo. Splnění uvedených předpokladů odpovědnosti za škodu musí být v řízení jednoznačně zjištěno. Důkazní povinnost má v tomto směru poškozený. Advokát se může odpovědnosti zprostit, prokáže-li (důkazní břemeno leží na něm), že škodě nemohl zabránit ani vynaložením veškerého úsilí, které na něm lze požadovat (srov. např. rozsudek NS ze dne 26. 2. 2003, sp. zn. 25 Cdo 1862/2001, publikovaný pod C 1743 v Souboru civilních rozhodnutí NS, či usnesení ze dne 11. 6. 2009, sp. zn. 25 Cdo 5020/2008, tamtéž pod C 7516).

Není proto pochyb o tom, že odvolací soud aplikoval odpovídající právní normu, kterou vyložil a z pohledu dovoláním vznesených námitek, jejichž vymezením je dovolací soud při přezkumu vázán, ji i správně aplikoval na posuzovaný případ. Odvolací soud vyšel ze zjištění, které ani dovolatel nezpochybňuje, že podvodně jednajícím dlužníkem se vykázal potvrzením o občanském průkazu, tj. náhradním dokladem, z něž nelze zjistit shodu podoby, a který není falsifikátem, nýbrž úředním potvrzením o tom, že dotýčný nahlásil ztrátu občanského průkazu samotného. Žalovaný považoval tento způsob ověření totožnosti osoby chystající se převzít od žalobce vysokou finanční částku za dostatečný, aniž na tento nedostatek upozornil žalobce, který si u něj objednal právní službu uzavření smlouvy o půjčce. Nelze tedy dovodit, že by odvolací soud kladl nepřiměřené požadavky na advokáta při ověřování totožnosti, kterým by nemohl dostát. Rozhodnutí sp. zn. 25 Cdo 1384/2006, na které poukazuje zejména vedlejší účastník, se týkalo dokonalého falsifikátu plné moci s úředním ověřením, takže nejde o srovnatelný případ s nyní posuzovaným dokladem, který má z hlediska identifikace jen kvalitu náhradního dokladu. Šlo tedy zde o nedostatečné zvážení míry rizika při identifikaci účastníka pomocí náhradního dokumentu, který není na rozdíl od občanského průkazu veřejnou listinou, a především o nedostatek poučení, které měl za této situace poskytnout advokát klientovi, který jej žádá o sepsání smlouvy o půjčce mnohasettisícové částky. Takový výklad postupu advokáta v rozporu s § 16 zákona o advokacii nelze považovat za nesprávný.

Není samozřejmě pochyb o tom, že prvotní příčinou vzniku škody bylo podvodné jednání třetí osoby. Podcenění rizika záměny osob při jejich identifikaci náhradním dokladem, spojené s nedostatečným poučením klienta advokátem, však pachateli umožnilo dokonat trestný čin, k němuž by jinak nedošlo, byl-li by žalobce vyrozuměn o snížené kvalitě identifikačního průkazu a o potenciálním problému s totožností druhé smluvní strany. Proto spáchání trestného činu třetí osobou nevylučuje odpovědnost advokáta za škodu, která je odpovědností podle zvláštního předpisu, a která nastupuje jako odpovědnost společná a nerozdílná s přímým škůdcem (srov. § 438 odst. 1 obč. zák. s následným postupem při vypořádání podle § 439 obč. zák.). Je proto správný i závěr odvolacího soudu o vztahu příčinné souvislosti.

Je tedy zřejmé, že napadený rozsudek odvolacího soudu je z pohledu uplatněného dovolacího důvodu

správný, proto Nejvyšší soud dovolání podle § 243b odst. 2 části věty před středníkem o.s.ř. zamítl.

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)